

FIZIKANING ZAMONAVIY YO‘NALISHLARI

Muallif: Raxmatullayeva Gulnoz Yusupovna

Annotatsiya

Mazkur maqolada fizika fanining so‘nggi yillarda rivojlanayotgan zamonaviy yo‘nalishlari, xususan, kvant texnologiyalari, nanofizika, astrofizika va zarrachalar fizikasi kabi sohalardagi ilg‘or ilmiy tadqiqotlar tahlil etiladi. Har bir yo‘nalishning nazariy asoslari, amaliy qo‘llanilishi va kelajakdagi istiqbollari yoritilgan. Shuningdek, ilm-fan va texnologiyalar taraqqiyotida ushbu yo‘nalishlarning tutgan o‘rni haqida fikr yuritiladi.

Kirish

Fizika – bu tabiat hodisalarini chuqur o‘rganish orqali ilm-fan taraqqiyotiga katta hissa qo‘shadigan fundamental fanlardan biridir. XXI asrda fizika yangi yo‘nalishlar bilan boyib, zamonaviy texnologiyalar asosini tashkil qilmoqda. Bu maqolada aynan fizikaning yangi, dolzarb va istiqbolli yo‘nalishlariga e‘tibor qaratiladi.

1. Kvant texnologiyalari

Kvant fizikasi XX asr boshida shakllangan bo‘lsa-da, bugungi kunda uning asosida kvant hisoblash tizimlari, kvant kriptografiya va kvant telekommunikatsiya kabi yangi texnologiyalar yaratilmoqda. IBM, Google, va boshqa kompaniyalar kvant kompyuterlar ustida faol izlanishlar olib bormoqda.

Afzalliklari:

- Murakkab hisob-kitoblarni qisqa vaqt ichida bajarish imkoniyati;
- Yadro fizikasi va materialshunoslikda keng qo‘llaniladi.

2. Nanofizika

Nanotexnologiyalar va nanofizika modda tuzilmasini nano (10^{-9} m) darajada o'rganadi. Bu soha nanoelektronika, nanomeditsina va yangi materiallar ishlab chiqishda asosiy rol o'ynaydi.

Amaliy qo'llanilishi:

- Sun'iy intellekt tizimlari uchun energiya tejovchi chiplar;
- Saraton hujayralarini erta aniqlovchi nanodatchiklar.

3. Astrofizika

Astrofizika yulduzlar, galaktikalar, qora tuynuklar va butun koinotni o'rganadi. Hozirgi kunda James Webb teleskopi orqali yangi yulduz tizimlari va sayyoralar aniqlanmoqda.

Muhim yutuqlar:

- Ekzoplanetlarning aniqlanishi;
- Koinotning kengayishini aniqlovchi tadqiqotlar.

4. Zarrachalar fizikasi (Yadro va yuqori energiyalar fizikasi)

Zarrachalar fizikasi kvarklar, leptonlar kabi elementar zarrachalarni o'rganadi. CERNdagi Katta Adron Kollayderi (LHC) orqali olimlar Higgs bozonini aniqladilar.

Ilmiy ahamiyati:

- Modda va energiya asoslarini tushunish;
- Koinot yaratilishidagi ilk bosqichlarni o'rganish.

Xulosa

Fizikaning zamonaviy yo‘nalishlari insoniyat taraqqiyotiga ulkan hissa qo‘shmoqda. Bu yo‘nalishlar nafaqat nazariy jihatdan, balki amaliy jihatdan ham dolzarb bo‘lib, kelajak texnologiyalarining poydevorini tashkil qiladi. Shu boisdan ushbu yo‘nalishlar bo‘yicha ilmiy izlanishlarni kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Landau L.D., Lifshits E.M. **“Teoretik fizika kursi”**, Fan nashriyoti, Toshkent, 2005.
2. Feynman R. **“Fizikaning asosiy qonunlari”**, O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2010.
3. Bekenstein J.D., Hawking S. **“Black Holes and Entropy”**, Physical Review D, 1973.
4. Gisin N. **“Quantum Communication”**, Reviews of Modern Physics, 2007.
5. Arshad M. et al. **“Applications of Nanotechnology in Cancer Detection”**, Elsevier Journal of Oncology, 2019.
6. CERN Official Website – <https://home.cern>